

the Austrian Prime Minister became a Pole from Galicia, Alfred Józef Potocki» (p. 132). The lack of logic is really striking here. Fortunately, when the author goes on to talk about her own field, i. e. history of art, her theses are already well-ordered and well illustrate the connections between the world of the Cracow artists who took part in creating the 1881 album.

The lexicon of the authors who created the Cracow album is an extremely useful part of the publication, as most of them are unfamiliar not only to the Croatian readers but also to Polish ones — although some of them used to be leading artists and scholars of a renown transcending Cracow itself. It was therefore worth gathering those names to show that in order to help the victims of the earthquake in Zagreb the Cracow Society of Art and Literature had employed a real elite.

Despite the critical remarks, I would like to stress that the reviewed publication has not only an emotional value — showing the bonds between the Poles and the Croatians and examples of mutual cooperation. Through remembering the 1881 initiative the publishers have drawn the attention of a modern reader to unknown facts about Polish-Croatian relations and their context at that time. One needs to emphasize that it is a very well-edited publication. Nearly all texts contribute significantly to enriching the subject matter and prove that as regards cultural relations between the two nations, history is still hiding a lot of unknown, but very interesting facts.

- Tomasz Pudłocki

Zbornik radova Lucius Društva studenata povijesti Hrvatskih studija »Ivan Lučić-Lucius«, poseban tematski broj: »Povijest nacionalnih manjina u Hrvatskoj«, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2015., 242.

Društvo studenata povijesti »Ivan Lučić-Lucius« s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu objavilo je 2015. godine poseban tematski broj časopisa *Lucius* kao zbornik radova *Povijest nacionalnih manjina u Hrvatskoj*. Zbornik je nastao kao rezultat seminarskih radova u sklopu kolegija »Povijest nacionalnih manjina u Hrvatskoj« koji je predavala dr. sc. Ljiljana Dobrovšak s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar* u akademskoj godini 2012./2013. Glavna i odgovorna urednica Zbornika je dr. sc. Ljiljana Dobrovšak, članovi uredništva Mateja Maljuga, Mateo Bunoza i Mateja Jalžević, a recenzenti dr. sc. Filip Škiljan i dr. sc. Vlatka Dugački.

Iako je kolegij pohađalo 16 studenata, u Zborniku nisu obrađene sve nacionalne manjine. Zbornik sadrži radove o devet nacionalnih manjina: češkoj, mađarskoj, makedonskoj, muslimanskoj / bošnjačkoj, njemačkoj, ruskoj, rusinskoj, talijanskoj i ukrajinskoj, a radovi o njima poredani su po abecedi. Svi su primjereno koncipirani dajući pregled povijesnoga razvoja i današnjega položaja određene nacionalne manjine na hrvatskom prostoru, njenih demografskih kretanja kao i upravnu i kulturnu organizaciju. Na kraju svakog rada nalazese popis literature, sažetak na engleskom jeziku i prilog u obliku intervjua s jednim ili više pripadnika obrađivane manjine. Radovi o Rusinima i Ukrajinci dodatno su obogaćeni ilustrativnim materijalima.

Uz činjenicu da su radove pisali studenti, dodana vrijednost Zbornika su spome-

nuti strukturirani intervjui koji pružaju informacije pripadnika manjina iz prve ruke i omogućavaju bolji uvid u položaj određene manjinske zajednice u Hrvatskoj. Uvodnu riječ u ime uredništva napisao je Mateo Bunoz, koji je naglasio da Zbornik nije namijenjen samo studentima, već i svima »koji su, prepoznajući slojevitost hrvatskog društva, otvoreni upoznavanju ili produbljivanju poznavanja onih skupina koje se dijelom svoje povijesti, podrijetlom, običajima, kulturnom baštinom ili jezikom razlikuju od većine, ali žive ovdje među nama«.

U prvom poglavlju Matea Pranjic dala je pregled doseljavanja i djelovanja češke nacionalne manjine na prostoru Hrvatske (11.-30). Također, autorica spominje utjecaj političkih prilika u domicilnoj zemlji i zemlji prijama. Piše o položaju Čeha, njihovom brojčanom stanju i regionalnoj rasprostranjenosti. Poseban naglasak stavila je na istaknute pripadnike češke manjine, koji su ostavili neizostavan trag u hrvatskoj kulturnoj baštini. Marina Junger u drugom poglavlju (37.-63.) obrađuje položaj mađarske manjine od početaka njihova naseljavanja na hrvatskom prostoru sve do uspostave samostalne hrvatske države, s naglaskom na zakone i prava koja danas ima ta manjinska zajednica. U radu je autorica posebno izdvojila hrvatske prostore na kojima su Madari autohtono stanovništvo ili većina te ih zasebno obradila. U trećem radu, »Makedonci« (65.-83.), Barbara Vuković istražuje hrvatsko-makedonske veze koje su se počele graditi od 9. stoljeća i vremena djelovanja svete braće Ćirila i Metoda preko razdoblja vladavine cara Samuila i kulturnih veza ranoga novog vijeka sve do suradnje tijekom 19. i 20. stoljeća. Prema autorici te veze su se više temeljile na politici i budenjima nacionalne svijesti kod oba naroda nego na kulturi i književnosti. Veze dvaju

naroda posebno se učvršćuju nakon Domovinskoga rata potpisivanjem brojnih gospodarskih, diplomatskih i imovinsko-pravnih međudržavnih ugovora, ali i osnivanjem kulturno-umjetničkih i manjinskih makedonskih udruga u Hrvatskoj. Mateja Maljuga je u svojem radu (85.-109.) prikazuje povijest Muslimana/Bošnjaka na području Hrvatske od njihovih prvih dolazaka na ova područja do suvremenoga doba. Osim podataka o demografskim kretanjima donosi i podatke o njihovom uključivanju u društveni i politički život različitih režima koji su se na ovim područjima smjenjivali. Dvoznačnost imena pojavljuje se zato što se Bošnjaci pod tim imenom izjašnjavaju tek od 2001. godine, a do tada su se izjašnjavali kao Muslimani. Problematika njihovog izjašnjavanja u popisima stanovništva pojašnjena je u samom radu. Dok su u prošlosti pripadnici islamske vjeroispovijesti bili nezamjetna skupina, Bošnjaci su danas brojem druga nacionalna manjina u Hr-

vatskoj. U petom poglavlju (111.-133.) Daniel Molnar prikazuje tijek naseljavanja i doprinos njemačke nacionalne manjine na hrvatskom prostoru, kao i njihovu ulogu u društveno-političkom životu, ali i sudbinu manjinske zajednice u Drugom svjetskom ratu i poraću te pojašnjava kako se to odrazilo na njihov današnji položaj i svijest o nacionalnom identitetu. Iako je danas njemačka nacionalna manjina jedna od malobrojnih, iz rada se vidi da su njihovi pripadnici u prošlosti u hrvatskom društvu ostavili neizbrisiv trag. Danijela Jakubec pozabavila se u šestom radu (135.-163.) povijesnim pregledom ruske etničke zajednice u Hrvatskoj te njihovom organizacijom, pravnim statusom i djelovanjem u Kraljevini SHS (Jugoslaviji), Nezavisnoj Državi Hrvatskoj i Drugom svjetskom ratu. Ines Kokor opisuje u sedmom prilogu (165.-191) život Rusina u Hrvatskoj, njihov dolazak na hrvatske prostore te specifičnosti koje ih određuju kao pripadnike tog naroda i daje analizu kretanja broja Rusina u Hrvatskoj. Mateo Bunoza prikazao je položaj talijanske nacionalne manjine u Hrvatskoj (193.-217.), pri čemu je obradio talijansku zajednicu u Istri, Talijane u Dalmaciji, ali i pripadnike talijanske manjine u zapadnoj Slavoniji, zaključujući kako su pripadnici talijanske manjine jedna od najbolje organiziranih nacionalnih zajednica u Hrvatskoj. U posljednjem, devetom poglavlju (219.-241.) Leon Bošnjak dao je prilog povijesti doseljavanja Ukrajinaca na prostor današnje Republike Hrvatske i susjednih zemalja i približio njihovu ulogu u stvaranju povijesti ovih prostora, naglašavajući kako pripadnici ukrajinske nacionalne manjine uz dugu tradiciju integriranja u hrvatsko društvo pokušavaju očuvati identitet kroz narodnu nošnju i njegovanje ukrajinskoga jezika osnivanjem škola, vrtića i udruženja koja se bave orga-

niziranjem raznih kulturnih događanja u Hrvatskoj. U radu se nastoje prikazati i povijesne okolnosti u kojima su se zasebno ukrajinsko nacionalno ime i identitet razvijali različito od rusinskog nacionalnog imena i identiteta.

U novijoj hrvatskoj historiografiji vidljiva je potreba za istraživanjem povijesti nacionalnih manjina u Hrvatskoj s obzirom na njihovu ulogu u hrvatskom političkom, društvenom i kulturnome životu, kao i povijesti hrvatske manjine na području susjednih zemalja ili zemalja s kojima je u prošlosti Hrvatska bila u političkim vezama, posebice zato što u dosadašnjim istraživanjima nije svim manjinama pridavana jednaka istraživačka pozornost, čime su određene manjine ostale na margini istraživačkoga interesa. Stoga je svaki doprinos istraživanju nacionalnih manjina i više nego dobrodošao. Iako su tekstovi namijenjeni prvenstveno studentima koji pokazuju interes za znanstveno područje nacionalnih manjina, Zbornik može poslužiti i znanstvenicima, ponajprije zbog izvornosti intervjua priloženih tekstovima. Radovi mogu biti korisni i široj javnosti radi upoznavanja bogatstva nacionalne različitosti na prostorima Republike Hrvatske. Na kraju treba naglasiti da je riječ o preglednim radovima studenata te da čitatelj ne očekuje nove spoznaje. Svakako međutim treba pohvaliti trud studenata koji su svoje seminare napisali prema svim znanstvenim i stručnim standardima.

• Ljiljana Dobrovšak